

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelji in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Nova pota v manjšinskem vprašanju.

Manjšinskemu kongresu v Ženevi je napisal v »Neue Zürcher Zeitung« veleznanimivo spremno pismo znani učenjak in demokrat prof. Foerster. V tem svojem članku opozarja na važnost manjšinskega vprašanja, ki je dosedaj pomejlo stalno nevarnost za evropski mir in ki stopa danes na čisto nova pota. Ker je nemogoče potegniti med narodi čisto jasne meje, zato se mora rešiti manjšinsko vprašanje tudi le na podlagi pan-evropske združitve. Prenehati mora brezupen boj manjšin z državnim narodom, temveč potom skupne akcije vseh manjšin je treba najti na nadnarodnem stališču sodelovanje s pametnimi elementi prizadetih državnih faktorjev.

Z drugimi besedami se pravi to, da je treba irendentizem docela izločiti iz manjšinskega vprašanja in dosledno temu odkloniti tudi misel, da bi postala Nemčija z vstopom v Zvezo narodov nekaka protektorica narodnih manjšin. Zakaj položaj manjšin je povsod tak, da si one morejo zboljšati položaj le z največjo lojalnostjo do države, v kateri živijo, ker vsako drugo postopanje bi le okrepilo nacionalistično gibanje proti njim.

Je razveseljivo dejstvo, da so nemške manjšine to stališče že deloma osvojile in kot dokaz navaja prof. Foerster voditelja latinskih Nemcev, dr. Schiemanna, ki je odločno naglasil, da so latinski Nemci svoji novi domovini zvesti. Isto pot je ubral tudi zastopnik Nemcev Slovenije dr. Morocutti, ki enako odločno odklanja vsak irendentizem.

Ta novi nazor v manjšinskem vprašanju bo tudi vodilna misel ženevskega kongresa in v stanju, da bo najboljši propagator za ideje Zveze narodov in neprecenljive važnosti za uresničenje Združenih držav Evrope...

Mislimo, da ni kmalu naroda, ki bi bil tako zelo zainteresiran na manjšinskem vprašanju kakor naš, vsaj živi tretjina našega naroda izven državnih mej. Mislimo pa tudi, da ne grešimo, če rečemo, da je le malo narodov, ki bi imeli tako zmožnost mnenje o manjšinskem vprašanju ko mi.

Vse polno se najde med nami ljudi, ki bi hoteli v manjšinsko vprašanje uvesti dvojno moralo. Po eni, skrajno liberalni, naj bi se postopalo proti našim bratom v tujini, po drugi, skoraj reakcionarni in nasilni, pa bi postopali mi proti našim drugorodnim manjšinam. Da je to stališče absolutno napačno, je več ko jasno, ker dvojna morala je še bila vedno zgrešena.

Tudi se ne manjka ljudi, ki bi želeli, da bi naši bratje v tujini bili udani irendentizmu. Da, našli bi se celo ljudje, ki bi to nezmišleno misel celo hoteli aktivno med njimi propagirati. Mislimo, da je skrajni čas, da s temi zablodami končamo in da razpravljamo manjšinsko vprašanje z večjo resnostjo in tudi večjo vestnostjo.

Kdor le količikaj pozna razmere v Primorju, mora priznati, da je za naše ljudi tam preko edina možnost, da so lojalni italijanski državljani. Državna premoč, da fašistovske sile niti ne omenjamo, je tako velika, da more naše ljudi streliti, če bi samo poskusili misliti na irendentizem. Resnično, bolj ne more ogroziti obstoja naše manjšine nihče kakor tiisti, ki bi hotel razširjati med njo irendentizem. K sreči je naš narod tam preko veliko pretrezen, da bi se bilo treba le nevarnosti bati.

Če kljub temu to omenjamo, delamo

Okoli rekonstrukcije vlade.

Beograd, 21. oktobra. Po Pašičevi deklaraciji v kabinetu je nastala tako mirna situacija v vladi in v parlamentu, da za dolgo časa ne more biti govora o kakem nesporazumu večjega obsega, ki bi moral kvarno vplivati na obstoj sedanje koalicije. Situacija je ustaljena. Vprašanja, ki so ostala še odprta, — in to so: vstop Radića v vlado ter rekonstrukcija vlade, so še vedno predmet živahnih razgovorov v političnih krogih.

V radikalnih in ostalih političnih krogih krožijo vesti, da bo Ljuba Jovanović vstopil v vlado. Pristaši sporazuma povdarjajo, da bi vstop Lj. Jovanovića

v vlado pomenil popoln razmah ideje sporazuma, za katero je deloval že prej v svojem političnem življenju.

Dalje se govori tudi o vstopu St. Radića v vlado kot min. brez portfelja. Za primer se navaja slučaj finančnega ministra Stojadinovića, ker je on svoj čas vstopil v kabinet in dobil najvažnejši resor, da si ni bil ta čas nobena važna politična osebnost, ali šef kake stranke, niti ni bil narodni poslanec. Rekonstrukcija kabineta je splošna želja vseh merodajnih krogov in računa se, da bo g. Pašić našel način, da izvrši to rekonstrukcijo v doglednem času.

Radić poziva Lorkovića in tovariše da odlože mandate.

Zagreb, 21. oktobra. Današnji »Dom« prinaša odprto pismo St. Radića na dr. Lorkovića in tovariše. Pravi, da so se Lorković in tovariši obvezali, da bodo člani beograjske skupščine preko Hrv. narodnega zastopstva, odnosno preko hrv. selj. parlamentarnega kluba. Razen tega so se pismeno obvezali, da bodo v vseh političnih vprašanjih sledili vodstvu HSS, oziroma predsedniku stranke. V nasprotnem slučaju pa da bodo položili svoje mandate. Na podlagi te dvostranske formalne obveze in ker so bili

izvoljeni na kandidatnih listah HSS, poziva St. Radić Lorkovića in tovariše, da položijo mandate, ki so jih dobili od HSS in od njega. Sedaj pa se v zahvalo borijo z vsemi sredstvi in na vse mogoče načine proti HSS in St. Radiću. Ako to radevolje sami od sebe store, bodo imeli priliko, da stopijo pred hrvatski narod brez mandatov in to preje, kakor mislijo. Potem pa se bo videlo, koliko mandatov in od katerega naroda jih bodo dobili za svojo škodljivo in razdirajočo politiko.

Program skupščinskega dela.

INVALIDSKI DAVEK PRIDE Vendar NA DNEVNI RED.

Beograd, 21. oktobra. Na sinočni seji se je ministrski svet bavil s sklicanjem narodne skupščine. Sklenjeno je, da se prihodnja seja skupščine skliče za danes popoldne ob 5. uri. Na tej seji bo prečitan kraljev ukaz, s katerim se otvori redno skupščinsko zasedanje in bo določen dnevni red za novo sejo, ki bi se po mnenju članov imela vršiti v četrtek ob 10. uri dopoldne. Najprej se bo razpravljalo o invalidskem zakonu. Ta razprava

bo trajala nekaj dni. Medtem pa bodo vsi ministri v skupščini predložili zakonske načrte, o katerih bodo skupščinski odbori takoj razpravljali. Najbrže pa se bodo še pred diskusijo o invalidskem zakonu vršile volitve novih skupščinskih odborov, ki se morajo vršiti v vsakem novem zasedanju in tudi volitve finančnega odbora. Na podlagi tega odpade seja sekcije finančnega odbora za proučevanje carinske tarife.

SESTANEK NINČICA Z DR. BENEŠEM V LJUBLJANI.

Beograd, 21. oktobra. Zunanji minister dr. Ninčić je odpotoval v Ljubljano, kamor prispe danes ob 12. uri, da se sestane s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem. Sestanek se bo vršil v vladni palači. Dr. Beneš pride na Rakek danes ob 7.52 zjutraj.

SE MOGOČA TIHA LIKVIDACIJA HRV. SLAV. GOSP. DRUŠTVA.

Beograd, 21. oktobra. Včeraj popoldne se je v vladi nadaljevala diskusija o vprašanju Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva. Ob 4. uri popoldne so se sestali v predsedništvu Narodne banke ministri Stojadinović, Simonović, Pavle Radić s komisarjem dr. Cimićem in generalnim direktorjem Narodne banke dr. Novakovićem in s člani upravnega odbora. Ta konferenca je trajala skoraj do 6. ure zvečer. Na njej so razmotrili važna vprašanja, ki stoje v zvezi z gospodarskim društvom in Narodno banko kot upnikom. Ob 6. uri zvečer je bila

vsled tega, ker je med nami čisto zmožnost poimovanje o naših odnosih do manjšin. Mi pozabljamo, da je naša dolžnost samo ta, da manjšinam dajemo, ne pa da bi oni nam dajali ali se celo za nas žrtvovali. So v tako revnem stanju, da je vsaka njih žrtev identična s prenehanjem njih obstoja.

Našim manjšinam v tujini moramo pomagati le na ta način, da postopamo z

narodnimi manjšinami v državi tako dobro, da pomagamo s tem soustvariti novo mednarodno manjšinsko pravo, ki bo ščitilo naše manjšine v tujini. In ker tvorijo te tretjino našega naroda, je brez dvoma, da je to naša dolžnost.

Dvojno moralo v manjšinskem vprašanju pa je treba pokopati, ker z njo ne bomo ubili drugorodnih manjšin v naši državi, pač pa tretjino naroda izven nje.

Skupščina se sestane danes.

Beograd, 21. oktobra. Sinoči ob 19. za časa seje ministrskega sveta je g. Pašić po telefonskem razgovoru z Nj. Vel. kraljem v Topoli poslal pismo podpredsedniku skupščine dr. Subotiću, da se skliče seja skupščine danes ob 17. Dnevni red se je sledeči: volitve finančnega odbora in volitve odbora za invalidski zakon. Ker je že večina poslancev odpoštovala domov, je izdal prometni minister naredbo vsem postajnim načelnikom, da takoj obvestijo g. narodne poslance, naj se vrnejo v Beograd.

SEJE KLUBOV.

Beograd, 21. oktobra. Včeraj popoldne se je vršila seja HSK, kateri so prisostvovali vsi poslanci. Razpravljali so o situaciji in o važnih strankinih zadevah. Ministri HSS se seje niso mogli udeležiti, ker so bili preobloženi z delom.

Na seji Jugoslovanskega kluba je dr. Korošec poročal o sedanji situaciji. Po referatu se je razvila daljša debata. Povdarjalo se je, da je celokupno naše gospodarstvo prišlo v kritičen položaj; obdačenje v Sloveniji postaja vedno silnejše. Tako trpi škoda industrija in nezaposlenost narašča. Naglašali so dalje, da HSS ni storila tega, kar so od nje pričakovali po vstopu v vlado. Seja se danes nadaljuje.

Beograd, 21. oktobra. Na seji muslimanskega kluba, ki se je vršila včeraj, so razpravljali o politični situaciji. Dr. Spaho je obširno poročal. Ugotovil je, da se razmere niso niti malo popravile, da je muslimansko prebivalstvo v Bosni in Hercegovini zapostavljeno. Policija da se vmešava v čisto verske zadeve in zlasti glede agrarnega vprašanja prihajajo dan na dan številne pritožbe. Politika sedanje vlade je le v škodo muslimanov in zato bo muslimanska stranka nadaljevala energično akcijo proti sedanji vladi.

Beograd, 21. oktobra. Demokratski klub je včeraj popoldne nadaljeval svoje delo. Govorilo se je o strankinih zadevah. V diskusiji je večkrat sodeloval Davidović, ki je poročal o politični situaciji in o včerajšnjem pogovoru z dr. Korošcem in Spahom.

SEJA FRANCOSKEGA MINISTRskega SVETA.

Pariz, 21. oktobra. Pod predsedstvom Doumergue-a se je vršila včeraj seja ministrskega sveta. Na seji je Doumergue čestital Briandu v imenu vlade na uspehih v Locarnu. Ministrski svet je nato razpravljajal o finančnih vprašanjih. Na koncu seje so bili odobreni razni krediti, ki se nanašajo na Lotaringijo. Parlament se sestane 29. t. m.

ZNAČILNA IZJAVA MAC DONALDA O VAŽNOSTI MANJŠINSKEGA VPRAŠANJA.

Budimpešta, 21. oktobra. Pri odhodu iz Budimpešte je izjavil bivši angleški ministrski predsednik Mac Donald, da je največje zlo današnje situacije v Evropi vprašanje narodnih manjšin. Šele potem, ko bo to vprašanje rešeno, se bo moglo govoriti o pravem miru v Evropi.

POLJSKI DIJAKI OBISČEJO NAŠ JADRAN.

Sušak, 21. oktobra. Zveza študentov politehnik v Lvovu se je obrnila na potniški urad radi cen v glavnih mestih v Gornjem Jadranu. Poljski študenti nameravajo prirediti večjo ekskurzijo v naše Primorje.

Observer:

Helvetia docet?

Resitev nacionalnega vprašanja v švicarski konfederaciji. — Individualni slučaj v zgodovini naroda.

(Pismo iz Berna).

Vse od začetka XIX. stoletja do danes je vstila nacionalna država zgodovini svoj poseben značaj. Mnoga znamenja pa kažejo, da je historični razvoj v smislu nacionalne države že prekoračil kulminacijsko točko. V Evropi se čedalje razširja mišljenje, da ruši nacionalna država ter z njo prav tesno zvezani nacionalizem vso evropsko kulturo. Povsod opažamo tendence, ki stremijo, da se nacionalna protislovja premostijo v večjem obsegu kakor doslej. Na obzorju se pojavljajo konture »Zedinjenih držav evropskih«, in Locarno je le znamenje, da se giblje vsa stremelja tamkaj zbranih diplomatov bistveno v smeri, ki jo je določila država ideja nekaterih »fantastov«.

Stojimo brez dvoma pred paradoksom sedanjosti: na eni strani toliko prizadevanja, da se končno pomirimo in v miru uživamo plodove svojega dela. Na drugi strani pa poslušamo obupne vzklike narodnih manjšin po vseh delih Evrope, torej brutalno gaženje najprimitivnejših človeških pravic. Zdi se, kakor da hoče povampirjena intoluranca ugonobiti še ono, kar je ostalo nepokvarjenega v tem kaos razgibanosti. Toda to sta dva elementa: pozitiven in negativen. Dočim hoče negativen element doseči unifikacijo z uničenjem manjšin, stremi pozitiven element za vzorom, v katerem je zapopadeno mirno sožitje raznolikih narodov v eni sami državi. Nesporo je, da mislijo pri tem pač vsi na — Švico. V švicarski konfederaciji je dobila omenjena ideja obliko; tu ni jezikovnih, vsaka manjšina more mirno živeti po svojih običajih, tradicijah in željah. Ali Švica je problem za sebe.

Pred par dnevi je izšla v Rheinverlagu (Basel) knjiga, ki jo je napisal pod naslovom »Die vielsprachige Schweiz« znani pisatelj Hermann Weilenmann. Pisatelj je mnenja, da je rešila v tem slučaju nacionalno vprašanje zgodovina sama. In vendar: tudi Švici ni bilo dano od vsega početka politično ujedinjenje, kljub zemljepisni enotnosti, kajti srednjeveški glad po pokrajini je zahteval svojih žrtev. Takratne dinastije (burgundska, habsburška itd.) so siloma združevale nemški element današnje Švice z romanskimi drobci in vendar jim delo ni uspelo. Kar se takratni »gosposke« ni posrečilo, je vzkliko organizirano iz naroda samega. Gosposke ob nem-francoski jezikovni meji so pripravljale teren, medtem pa se je porajala v notranji Švici ideja o ljudski državi, o ljudski svobodi. Ta misel se je razširjala kakor vulkanska lava iz šentgothardskih nižin v mešane pokrajine današnjega kantona Valais, v grofovino Greizerz pa vse do Freiburga. To je bil začetek kristalizacije politične enotne volje, ki ni več poznala jezikovne meje. Inicijativa pa je bila na nemški strani. Nastale so male zajednice, prastane današnje konfederacije. Demokratska ideja se je razvila preko alp in laški levantinci so si kmalu izvojevali svojo neodvisnost od Milana. Eno je gotovo: kjerkoli, na švicarskih tleh, se je pojavila ideja demokracije in samoodlobe, povsod je izgubila jezikovna razlika svojo razdeljevalno moč.

Zveza trinajstih zajednic pa v XV. stoletju ni bila tako idealna, kakor je danes. Ta »Oberditscher Bund«, ki je vsled enerγιe udeležbe v burgundskih vojnah postal nekaka kristalizacijska točka posebne nacije s svojo demokratsko samozavestjo, pa je bil le preveč nemško usmerjen. Francozi in Retoromani še niso imeli svojih pravic. V francoskem Freiburgu je bil nemški jezik javno priznan, dočim je bila francosčina potisnjena v kot. Freiburgska germanizacija je segala s posebnimi dekreti v privatno življenje: »Man soll die Kinder im Hus ditsch machen reden und nicht die grobe welsche Sprach

gewohnen.« V Wallisu so smatrali francosčino za nekaj poniževalnega. Drugače je bilo na primer v tesinskem in wadtskem kantonu. Če je bila takrat običajna nekaka kurtozija, je to veljalo le za dobo, ki je označena kot nekaka »Glanzeit des Bundes«.

Potem je napočila za Švico doba propadanja: v XVI. stoletju je prišla pod varstvo Francije in na mesto ljudske vlade je stopila patrijska gosposka. Sedaj je nemška samozavest pričela hirati. Jezikovne meje so izgubile svojo vrednost in k temu je pripomogel skoro največ ravno negativni moment. Nemški državni jezik tako zvane »Eidgenossenschaft« je ohranil vrednost navadne forme in etikete. Ko si je Švica po francoski revoluciji postavila nove temelje, so spravile nove ideje (Egalité, liberté, fraternité) le jezikovne meje ob sleherni vrednosti. L. 1830. je bilo za Švico še posebnega pomena. Delitev v liberalni in konservativni tabor je bila merodajna za strankarsko grupacijo. Razlika med nemščino in romanščino je padla. Tako se je mogla razviti Švica kot nacionalna država s tremi narodnimi jeziki. Sicer se je nacionalna ideja oprijela od neke meje tudi Švicarjev, toda nad njihovim nacionalizmom se dviga državna misel, ideja skupne očetnjave.

Zelo važno je vprašanje: ali moremo smatrati to trojezično državno tvorbo kot nekaj ideal za slično ureditev po drugih evropskih državah? Švicarska zveza treh narodov in treh kultur je individualni slučaj v zgodovini. Konfederacija ni nastala umetnim potom, marveč organski, tekot stoletij. To je rezultat edinstvenih dejstev. Toda oglejmo si jezikovne razmere! Ne oziraje se na politične tendence take vzgoje, goje Švicarji v enaki meri francosčino in italijaščino. Nemci se drže svojega dijalekta (Schwizer Ditsch). Ta okolščina onemogoča inteligenci polet v francosko-kulturno območje. Schwizer Ditsch je njih obramba proti kulturni »invaziji« z zapadne strani. Medtem ko se Romani, zlasti v Engadinu, ter tesinski Lahi približujejo z veliko intenzivnostjo kulturi Francije in Italije, pokazujejo nemški Švicarji napram Nemčiji neke vrste rezervno. To jim pa narekuje instinkt: tembolji, ko trpi ideja takozvane »Eidgenossenschaft« na jugu in zapadu, tem krepkeje je treba paralizirati to ideologijo kot primerno odklonitve lastne kulturne nacionalnosti. Tako so nemški Švicarji hrbtenice države, saj je njih čut za odgovornost najbolj razvit. Notranja balanca med državno idejo in nacionalnim idealom je v rokah nemških Švicarjev popolna. S tem, da nemški Švicarji odklanjajo vsako tesnejše zblizanje z nemško miselnostjo onstran svojih meja, doprinajajo dnevno svojo žrtev, oziroma svoj prispevek k najboljši rešitvi nacionalnega vprašanja. V tistem trenutku namreč, ko bi švicarski Nemci kopirali tesinske Italijane (brošura »La questione Ticinese« še ni pozabljena in po Locarnu strašijo švicarsko-laški fašisti), bi že izgubila osnovna misel konfederacije svojo najboljšo oporo, ne oziraje se na to, da so Nemci v Švici številčno najjačji element. In v tem je zapopadana vsa tajnost švicarskega nacionalizma; biti čim zmernejši v svojih kulturnih aspiracijah onstran državnih granic, opustiti vsako tekmovalno v kopiranju izven-zveznih doktrin. Seveda pripada ta naloga najjačji nacionalni skupini, ker je njeno hotenje v pogledu lastne državnosti merodajno. Iz gornjega je pa tudi razvidno, da je kopija Švice v kateremkoli kotu Evrope nemogoča. Žrtev, ki jo doprinese »državotvorna« nacionalna skupina, se more meriti le po stopnjah profinjene kulture. Ali je to izven švicarske strpnosti sploh mogoče? To je vprašanje za sebe.

Proti ukinitvi samostojne dekliške šole v Mostah.

Občina Moste je dobila hud udarec od sedanjih zastopnikov prosvete v ljubljanski oblasti. Z odlokom velikega župana z dne 19. septembra t. l. je bila ukinitvena tukašnja samostojna dekliška osemrazrednica in zdru-

žena z deško v mešano osemrazrednico. V zgodovini šolstva je to slučaj, ki se dogaja prav redko. Pridobitve napredka se opustijo le v skrajni sili, kadar odpovedo vsi poizkusi rešitve. Teh naša prosvetna oblast za dekli-

ško šolo v Mostah ni podvzela. Poslužila se ni niti enega sredstva za njen obstoj. Obratno. Pustila ji ni niti časa, da bi se šola sama uveljavila. Za vsako paralelko je predpisano 3-letno opazovanje do definitivnega obstoja ali opusta. Samostojnost dekliške osemrazrednice je bila izgubljena po komaj pamesečnem obstoju. (Od 15. IV. 1925.) In vendar je nastala iz nujne potrebe ločene vzgoje deklic zlasti v višjih razredih; to tembolji, ker je kraj kakor sploh vsako predmestje moralno ogroženo. Soloobvezni deklic je nad 300. Ker je šola v skupnem poslopu z deško in nima ne velike knjižnice, ne dovoljne zbirke učil, obstojajo za obe šoli gotove težave. Te bodo odstranjene polagoma in niso nikakor značaja, ki bi izključevali 2 šoli. Šolsko poslopje je bilo dograjeno šele l. 1914. in je služilo celo vojno izvenšolskim, vojnim svrham. Pozneje je število otrok skokoma naraščalo, zato je umevno, da se v povojni draginji in ob splošnem pomanjkanju ni moglo nabaviti in napraviti vsega kar bi zadoščalo 2 šolama. Pred delitvijo šol si je oblastni nadzornik g. Gangl ogledal razmere na šoli osebno in je vse odobril. Uvidel je, da je potreba večja nego ovira in se zato toplo zavzel za delitev. Od takrat se niso pojavile nove težave, ni padlo število otrok in ni prenehala potreba po ločeni vzgoji deklic. Vendar se je prosvetni oblastni zadrževal, da je boljše ena mešana šola od dveh ločenih. In ta odredba je bila tako nujna, da se je izvršila proti volji izskusenega šolnika g. oblast. nadz. Gangla, da občina kot zastopnica staršev in vzdrževalka šole ni bila vprašana, da upraviteljica šole ni bila niti inspicirana niti ni mogla uveljaviti ugovorov in pomislekov ne pismeno ne osebno; morala je na razpoloženje celo z naknadnim ministrskim odobrenjem, dasi je bila namješena definitivno s kraljevim ukazom, ima nad 20 službenih let, vseskozi prvovrstno oceno in je sedaj na šoli kot začasen upravitelj v tej stroki mlad učitelj.

Kot vzrok za spojitve obeh šol navaja ukinitveni dekret, da je v višjih razredih število dekčkov prenizko za samostojno osemrazrednico in da se je učitelstvo izreklo zanj. K temu je pripomnil: Število učencev in učenek v višjih razredih bo stalno nižje, ker pač osemrazredna osnovna šola ne ustreza več zahtevi časa in zato otroci iz višjih razredov prestopajo v velikem številu v mešanske in srednje šole. Preustroj v osnovno in mešansko šolo je tu nujno potreben. Občina ima zadevo itak v evidenci. Nikakor pa ne odobrava (protest je šel na pristojno mesto), da se združita šoli v Mostah, medtem, ko ima Ljubljana in okolica drugod povsod ločene šole. Ako v višjih razredih ni otrok, ni treba, da je osemrazrednica, naj se ustroji na stopnjo, ki odgovarja njeni statistiki. Dokler se ne uredi končno s preustrojem v mešansko šolo.)

Da se je izreklo učitelstvo za spojitve, toraj za to, kar pomeni korak nazaj, s polnim preudarkom, pretehtajo vse posledice, je komaj verjetno. Sicer pa učitelstvo pri organizaciji šol ni edino merodajno. Merodajnejša je živa narodna potreba in zahteva in ta bo zmaga tudi v Mostah.

Politične vesti.

Seja skupščine. Včeraj se je pričela prva seja rednega zasedanja skupščine, kakor to določa ustava. Začetkom seje je predlagal poslanec Milutin Dragović (rad.), da prevzame začasno predsedstvo najstarejši poslanec Arsa Lazić (dem.). Dalje predlaga, da se izvolijo štirje začasni tajniki. Oba predloga sta bila sprejeta, na kar se je preslo takoj k volitvam skupščinskega predsedstva. Izvoljeni so bili: za predsednika skupščine Marko Trifković (151 glasov), za 1. podpredsednika dr. Nikoleta Subotić (rad.), za 2. podpredsednika dr. Stanko Šibenik (rad.) in za tajnike radikala Stevo Kobasica in Stanovje Pavlović ter radičevca Rude Bašić in Josip Zagorac. Ko je bil izid glasovanja razglašen, je stopila v skupščino vlada. S kratkim govorom se je zahvalil za izkazano zaupanje prvi podpredsednik dr. Subotić in obljubil, da bo vršil svoje posle objektivno. Nato je naznanil, da bo prihodnja seja sklicana pismenim putem, ker jo bo otvoril kralj s prestolnim govorom.

Informacije samostojno demokratskega tiska. Samostojno demokratski listi, zlasti seveda naši slovenski, so venomer pisarili, da je Nikola Pašić proti sporazumu in za po-

litiko »nacionalnega bloka«. Ko je dr. Žerjavu spelo, da je pozdravil Nikolo Pašića v Ljubljani in da ga je njegova gospa povabila na čaj, tedaj se je zlasti razpaslo to samostojno demokratsko ponašanje in mladinske popoldnevnik je že objavil dolg slavo-spev Pašiću in obenem sporočil svojim zbežanim bralcem, da bo »nacionalni« blok zopet obnoven. — Temu nasprotno pa smo mi objavili članek »Političnega glasnika«, ki je zahteval, da Pašić poda javno izjavo, da je za politiko sporazuma. Poročali smo dalje, da bo Pašić zahtevano izjavo tudi podal, kar se je na seji radikalnega poslanskega kluba v resnici zgodilo. Naša poročila so bila torej točna, samostojno demokratska pa prava farbarija. Vseeno pa bralci samostojno demokratskega časopisa menda še nimajo zadosti, ker nasledajo sedanji pisavi mladinskega tiska ter se udajajo fantaziji, da bodo že v kratkem v vladi tudi slovenski samostojno demokratski ministri. Da ne bo javnost po nepotrebnem zbegana, podajamo tudi v tej stvari čisto točne informacije. Iz Pašičevega govora jasno sledi, da je po njegovem mnenju koalicijska z radičevci državno vprašanje, sodelovanje s samostojnimi demokrati pa samo postransko vprašanje. In Pašić je dalje dejal, da morajo samostojni demokrati priznati, da so grešili in da je politika proti sporazumu pogrešna. Iz tega čisto jasno sledi, da sodočujejo radičevci glede pripustitve samostojnih demokratov k vladnemu sodelovanju. Samo za največja prvega reda more biti dvomljivo, da bodo radičevci stavili svoje pogoje — in nikakor ne lahke — če bodo sploh pripustili, da se to vprašanje razpravlja. Ker je dalje Pašić na stališču, da ne gre se boriti proti onemu, ki se noče boriti in da ni odklanjati samostojnih demokratov, če ti popolnoma opuste svojo doseženo politiko in svoje dosedanje metode, potem je na dani, da more biti govora o sodelovanju SDS le, če SDS popolnoma kapitalizira. Vse to je bilo jasno že tedaj, ko še ni javnost doznala za razkol v vrstah SDS. Znano pa je, da se stranka, ki preživlja krizo, čeni še nižje. Taka je resnica in naj se samostojno demokratski tisk še tako postavljati na glavo.

Ponoven sestanek med St. Radićem in Pašićem. Po dogovoru z g. Pašićem potuje v drugi polovici tega tedna predsednik HSS St. Radić ponovno v Beograd, kjer se bo sestel s predsednikom vlade. Na tem sestanku bosta razpravljala o vseh tehničnih vprašanjih, ki se imajo rešiti. Med drugim bosta govorila tudi o rekonstrukciji vlade.

Tiha likvidacija Hrvatsko-Slavonskega gospodarstva. Po dogovoru z g. Pašićem potuje v drugi polovici tega tedna predsednik HSS St. Radić ponovno v Beograd, kjer se bo sestel s predsednikom vlade. Na tem sestanku bosta razpravljala o vseh tehničnih vprašanjih, ki se imajo rešiti. Med drugim bosta govorila tudi o rekonstrukciji vlade.

Dr. Kežman prisegel. V pondeljek je bil verificiran mandat poslanca dr. Kežmana, ki je popoldne prisegel v roke podpredsednika skupščine Subotića.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

- 21. oktobra, sredo: »Zimska pravljica«. — Red C.
- 22. oktobra, četrtek: »Pegica mojega srca«. — Red D.
- 23. oktobra, petek: »Za narodov blagor«. — Red F.
- 24. oktobra, sobota: »Periferija«. — Red A.
- 25. oktobra, nedelja: »Pegica mojega srca«. — Izven.
- 26. oktobra, ponedeljek: »Za narodov blagor«. — Red B.

Inž. M. Klodič:

Železniška zveza Slovence s Sušakom.

(Proge: Kočevje—Starigr—Lukovdol—(Vrbovsko)—Srpske Moravice, Črnomelj—Vinica—Lukovdol in Sevnica—St. Janž.)

Iz Čabra do Delnice je danes 41 km, do postaje Brod na Kupi projektirane proge Kočevje—Brod Moravice 32 km; po predlaganih novih cestah bi merila prva daljava 39 km, daljava Čabar obstoječa kočevska proga pa 35 km. Pri tem bi se tudi izdatno zmanjšale zmagane višinske razlike. Od Prezida do Rakeka imamo danes 37 km, do postaje Brod na Kupi bi bilo 44 km. Po novih cestah bi merila daljava Prezid—Delnice 41 km, pot Prezid—obstoječa kočevska železnica pa 37 km.

Naj konstatujem na tem mestu sledeče:

Ne omalovažujemo interesov krajev okrog Čabra in Broda na Kupi. Temu zadnjemu kraju bi bilo z Musilovo progo ustrezno popolnoma, prvemu pa kolikor toliko. Ali danes ne gre za lokalne interese Čabra in Broda na Kupi, ampak za mnogo višje, za interese cele Slovenije. Dočim se varuje z Musilovo progo (kakor on sam povdarja!), omenjene lokalne interese, hoče se nasprotno z projektom mimo Vrbovskega na Srpske Moravice odpreti glavne poti na morje tržiščem Ljubljana in Maribor, to je dostop na morje celi Sloveniji. To je bistvena razlika v pojmovanju, ki se ne da premostiti. Kateri interesi pa naj odločajo o tem, je odveč izgubljati besedi!

Kot tretjo varianto se je predlagalo zvezo Kočevja z Delnicami. Bila bi boljša od prejšnje, ako bi ne bilo kolpske doline; ako bi zgradili most tudi 100 metrov visok, kar pa z ozirom na bližino državne meje ni posebno priporočljivo,

štela bi višinska razlika od mosta do postaje Delnice še vedno 410 m. Ker v smeri proti morju večji uspon na reški progi, iz razlogov, o katerih bomo še govorili, ni na mestu, zahteva ta višina razvitek proge v težkem terenu s postajami vred od okroglo 28 km, kar bi ugodnost te trase glede v splošnem bolj proti morju obrnjene smeri zopet pokvarilo. Ta železnica bi bila v varijantah čez Osilnico ali Brod na Kupi in z nižjim mostom 55 do 60 km dolga, stala bi prva 4 in pol km dolgem predorom skozi hribe zapadno kočevske Reke kakih 450.000.000 Din, a pridobilo bi se proti daljavi čez Brod Moravice le 9—4 km, kar se za večji izdatek od 100.000.000 Din ne izplača. Ta trasa je vojaško tudi preveč eksponirana, teče deloma le 15—25 km oddaljeno od meje pod italijanskim Snežnikom, je paralelna meji, toda drži v smeri, ki ne vodi v notranjost države.

Najpripravnejša priključna postaja nove železnice, države iz Kočevja naravnost na reško progo bi bile Srpske Moravice, ki ležijo sredi pota med Vrbovskim in Brod Moravicami. Tudi ta varianta se je proučevala. Ali zadela bi na kolpsko dolino tam, kjer je najglobljevala. Med Kolpo in Srpskimi Moravicami bi se moralo napraviti dolg predor ali pa voditi progo čez hribe v velikih ovinkih—navzgor in zopet v dolino Dobro navzdol, s čemur bi se železnica preveč podaljšala, kar bi tarifarno brezpudno obremenjevalo, interesno. Kar se mosta tiče, je v poglavju »Problem mosta čez Kolpo« potrebno povedano.

Razlog, da ta varianta ne prihaja v poštev, je tudi ta, da bi vodila od Mozlja do Srpskih Moravic skozi puste kraje. Omeniti je še projekt železnice Črnomelj—Generalski stol. Ta pa glede smeri k morju sploh ne prihaja v poštev.

1. Nastanek uzakonjenega projekta železnice Kočevje in Črnomelj—(Vrbovsko)—Srpske Moravice.

Proti koncu leta 1921. poslabšal se je bolj in bolj izgled, da bi naša država dobila Reko in dovozno železnico čez

St. Peter v posest, dokler nam nista rapalska pogodba oktobra meseca istega leta in rimski pakt iz lanskega leta oboje popolnoma vzela.

S tem je postala varianta Črnomelj—Ogulin malopomenbena, ker je šlo odslej ne več za krajšo pot v Dalmacijo, ampak za pot na Kvarner, za zvezo Slovenije s Sušakom. Danes je z podržavljenjem južne železnice tudi konkurenca s to bišjo železniško upravo zaradi Trsta in Reke odpadla. Naravno, da so bili kraji Slovenije v trikotu Kočevje—Črnomelj—Starigr z predlagano progo Kočevje—Brod Moravice nezadovoljni, ker se drži zapadnega roba tega trikota in pušča interese razmeroma mnogo večje površine tega konca Slovenije v nemar. Zahtevalo se je železnico po kočevski in poljanski dolini in zvezo viniškega okraja s Črnomeljem, progo torej, ki drže po sredini že omenjenega trikota. Jasno je bilo torej, da bi mogle te proge kolikor toliko uspevati le v naprej, da bi služile razen bolj mnogostranskim lokalnim interesom, tudi interesu cele Slovenije in last not last, ako bi mogle pritegniti nase tudi kolikor mogoče inostranski kapital, met na Kvarner. Zato je predlagal podpisani skupaj z g. inž. A. Hrovatom spoj obeh vej Kočevje—Starigr in Črnomelj—Vinica pri Lukovdolu in priključek železnice v bližini Vrbovskega na Srpske Moravice kot priključno postajo, ker je tam hribovje, ki loči kolpsko dolino od doline Dore, v kateri teče reška proga, najnižje. Predreti se ga mora, in na ta način bi bila obrnjena smer proti Kvarneru, ne pustivši popolnoma iz vida smer v Dalmacijo, dočim ne tako nastala zveza Ljubljana s Sušakom, ki je enako vredna z ono čez Brod na Kupi. Pritegnjena ni bila samo kočevska veja dolenjskih železnice k reški progi, ampak tudi novomeška—Črnomeljska. Lokalna interesna sfera se je povečala od neznatno površine južno Kočevja na vse kraje južno od črte Ljubljana—Zidani most—Brezice, t. j. na okroglo tretjino Slovenije. Ali še drugi izgledi se odpirajo.

(Dalje sledi.)

27. oktobra, torek: »Ifigenija na Tavridi«. — Red C.
28. oktobra, sredo: zaprto.
29. oktobra, četrtek: »Pegica mojega sreča«. — Red A.
30. oktobra, petek: »Periferija«. — Red D.
31. oktobra, sobota: »Zimska pravljica«. — Red E.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

21. oktobra, sredo: »Mrtve oči«. — Red B.
22. oktobra, četrtek: »Nabor«. »Povratek«. — Red E.
23. oktobra, petek: zaprto.
24. oktobra, sobota: »Aida«. — Red D.
25. oktobra, nedelja: »Nabor«. »Povratek«. — Izven.
26. oktobra, ponedeljek: zaprto.
27. oktobra, torek: »Hoffmannove pripovedke«. — Red E.
28. oktobra, sredo: »Češka proslava«. — Izv.
29. oktobra, četrtek: »Manon«. — Red C.
30. oktobra, petek: »Mrtve oči«. — Red F.
31. oktobra, sobota: »Nabor«. »Povratek«. — Red A.

Cankar v ljubljanski drami. V tej gledališki sezoni poteče petdeset let, kar se je rodil Ivan Cankar. V ta spomin vprizori dramsko gledališče v začetku sezone njegovo satirično komedijo »Za narodov blago«. pozneje »Hlapce« in po možnosti tudi »Lepo Vido«. »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« pa ostane od lani na repertoarju. Premijera komedije »Za narodov blago« bo v petek, dne 23. t. m. ob osmi uri zvečer. Režira g. Skrbinek, ki igra tudi vlogo Šuke. Ostale vloge so razdeljene tako: Gornik—Levar, dr. Grozd—Cesar, Katarina—Juvanova, Matilda—Saričeva, dr. Gruđen—Peček, Helena—Medvedova, Mrljica—Gregorin, Klander—Plut, Mrljica—Rakarjeva, Siratka—Jeraman, Kadivec—Jan, Kremžar—Lipah, Stelbec—Drenovec, mlad človek—Sancin, hišna—Gorjupova, I. svetnik—Danilo, II. svetnik—Medven, III. svetnik—Smerkolj, sluga—Košič.

Dve premijeri v naši operi. V četrtek dne 22. t. m. poje se v naši operi dvoje novih del in sicer: Gerbičeva dvodejanska opera »Nabor« in pa Hatzejeva opera »Povratek«. Fran Gerbič, pokojni ravnatelj Glasb. matice je komponiral na besedilo novele, ki jo je spisal njegov sin Hugon, opero in sicer jo je dokončal l. 1913. Opera je ostala do danes še neizvajana ter doživi svojo premijero v četrtek na našem odru. Poleg nje se poje Hatzejeva enodejanska opera »Povratek«, katero je skladatelj posvetil svojemu učitelju znanemu komponistu Mascagniju. Na te dve premijeri opozarjamo naše občinstvo. O vsebini in skladateljih spregovorimo jutri.

France Marolt:

JUBILEJNI KONCERT »LJUBLJANSKEGA ZVONA« IN NEKAJ MISLI O NJEM.

Gotovo najmočnejša točka programa je bila Adamčev mešani zbor »Vragova nevesta«, zložen na izvirno narodno besedilo. Streljaje zbirka slovenskih narodnih pesmi vsebuje lepo število pripovednih pesmi, med najlepše spadajo splošno znane »Lepa Vida«, »Mornar«, »Pegam in Lambergar« i. dr. Ne morem si misliti, da bi naš narod, ki je narod petja, ne bil teh pesmi svoje čase prepeval, vendar so se ti napravi docela pozabili in žal, tudi izgubili, ker jih nihče ni zapisal. Tem lažje si je danes ustvariti sodo bo obliki in načinu naših pripovednih pesmi, ki so jih najbrže prepevali posamezni pevci o posebnih prilikah (Raj pod lipo, Proščenja).

Razmerje med Majdalenko in njenim življenjem je Adamčev aktivno, to njegovo gledanje daje »Vragovi nevesti« dramatičen značaj. Pogojni motiv »Sta živila stari oče, stara mati...« ujaša kontrapunktično voden, pravi zanimivo izpeljano pripovedovanje o nesrečni Majdalenki. Preprosto, a dosledno uporabljanje uvodnega motiva dobro označuje monotoni pripovedni ton. Sledeči zapletljivi obravnava skladatelj širokopotezno, deloma ilustrativno, deloma v obliki dramatičnih recitativov. Uspejo mu je s preprostimi sredstvi stopnjati izraz vse do trikratnega obupnega vzklika Majdalenkinega »Moj Bog, zakaj si me zapustil«. Med sklepnim koralom, ki je v harmoničnem oziru vsled svoje za nas nenavadne diatonike novosti, odnese angele Majdalenko v sveta nebesa. »Vragova nevesta« je ponoven dokaz Adamčevega polahnega a stalnega okreta v dramatično smer, ki je gotovo najjačja plat njegove glasbe. V seznamu a capella zborov pa pomenja eno najbolj tehničnih njegovih glasbenih »hčera«, ki bi se v družbi svojih sestra »Viole« in »Igre na nebu« lahko prezentirala pred vsakim forum.

Mešani zbor »Zvona« je to sicer najtežjo točko programa absolutni razmeroma najboljše. Prvi, strogo pripovedni del je bil podan umerno, pripovedovalno, posamezne glasovne linije so bile skrbno izpeljane in dinamično pretehtane, celotno je zbor podal oni ton, ki ga stavek zahteva. Manj je ugačjal srednji, izrazito dramatski del, ki ga je skladatelj skoro bolj skiciral nego izpeljal in ki prepušča izvajavcu vso prostost izraza. Nedostajalo je potrebne dramatične širine, v mestoma prehitrih tempih so se nehoti izgubili nekateri važni dramatični akcenti, osobito v moškem zboru. Zaradi zveznosti melodije linije morajo odpasti nekatere dihalne pavze, ki so mogoče ekonomski umestne, pa izrazu kvarne, n. pr. »In so na konjice sedli« in trdo so oddirjali — ogenj jim spod nogo je švigal...«, umetne pavze med posameznimi recitativi bi bile nasprotno lahko mnogo daljše. Sklepni korala zahteva poleg točne intonacije, ki je bila vseskozi dobra, izvrstne dinamike. Tempo je bil malo prehitel, dinamična linija pa z ozirom na koralni izraz preblikla. Toda v primeri z vsakovrstnimi težkočami, ki jih ta skladba od izvajalcev zahteva, sta rešila dirigent in zbor svojo nalogo častno.

(Konec sledi.)

Dnevne vesti.

KRIVICE SE POPRAVLJAJO.

Poroča se nam, da je imenovan za upravitelja na Viču učitelj Strukelj, za upravitelja v St. Vidu pri Stični pa učitelj Jevnikar. Sprejemamo vest z zadoščenjem, ker je dokaz, da je prosvetno ministrstvo pričelo popravljati storjene krivice tudi v ljubljanski oblasti.

Obžalujemo le, da se to ni zgodilo že preje, vsaj pred začetkom šolskega leta, kar bi bilo najbolj v interesu šolstva, pa tudi javne morale. Ker počasen tempo je v naši temperamentni politiki morebiti dostikrat zelo priporočljiv, toda pri popravljanju krivic gotovo napačen.

Zato želimo, da se storjene krivice ne samo popravijo, temveč, da se to tudi hitro zgodi.

— Predavanje o občinskem pravu. Včeraj zvečer je imel novoimenovani honorarni nastavnik juridične fakultete v Ljubljani dr. Fran Vodopivec, veliki župan v pokoju svoje nastopno predavanje. Predaval je o občinskem pravu v naši državi. Razven visokošolcev je obiskalo predavanje precejšnje število advokatov, državnih in komunalnih konceptnih uradnikov in več univerzitetnih profesorjev. Predavatelj je podal v kratkih, markantnih potezah lepo urejen pregled kaotične materije vseh treh sedaj v državi veljavnih skupin občinske zakonodaje, avstrijske, madžarske in srbske ter izluščil iz preobilice gradiva to, kar naj bi se obdržalo v novem zakonu o občinah, ki bo ustvaril remedium ter to panogo zakonodaje izenačil. O predavateljevih zaključkih naj omenimo samo par najvažnejših: Dva občinska zakona bi bila potrebna, eden za mesta, drugi za deželo. Samoupravni delokrog naj bi se točno opredelil. Nadzorstvo države sega predaleč. Temelj svobodne države je svobodna občina. Za svoje skrbno in vestno pripravljeno predavanje je želel novi univerzitetni docent živahen aplavz.

— Profesor Shotwell v Zagrebu. V nedeljo in ponedeljek se je mudil v Zagrebu odlični gost, profesor na univerzi v Kolumbiji Shotwell, eden glavnih ravnateljev Carnegiejeve ustanove za svetovni mir. Po ženevski konferenci, ki se je udeležil kot zastopnik Amerike pri Zvezi narodov in predsednik odbora za razorožitev, je sklenil, da obišče nekaj balkanskih držav, predvsem Jugoslavijo in Rumunijo. Najprej je prišel k nam, kjer se je mudil cel mesec ter proučeval razmere. Najdalje je ostal v Beogradu, od koder je delal izlete v južno Srbijo. V Zagrebu je obiskal vse važnejše kulturne institucije ter si ogledal znamenitosti, med drugim tudi Mirogoj, kjer je položil na Preradovičev grob šopek. Spremljal ga je St. Radić in inž. Košulić. V njihovi družbi je napravil tudi izlet v okolico. V Rugovicah se je zbrala za sprejem kakih 100 kmetov, med njimi mlad fant, ki je govoril angleški. V nedeljo ob 6. zvečer je imel prof. Shotwell v magistratni dvorani pacifično predavanje. Poudarjal je, da je hotel Hrvatsko predvsem zato spoznati, ker pojmuje hrvatski narod pa zaslugi St. Radića ideje mirovnega gibanja kar najboljše. Nato je razložil, kako je prišlo do praktičnih rezultatov. Končal je z izjavo, da je prepričan, da v bodoče ne pride med narodi do obsežnejših oboroženih konfliktov. Številni poslušalci so mu priredili navdušene ovacije. St. Radić je prevedel glavne misli Shotwella v hrvatsko in ter se mu zahvalil v imenu mesta za obisk. Župan Heinzl je izročil Shotwellovi soprog album mesta Zagreba, profesorju pa zlato spominsko kolajno. V ponedeljek je obiskal ameriški gost zagrebško kulturno-zgodovinsko razstavo. Ob 1. je bil povabljen k velikemu županu na banket, ki so se ga udeležili razven njega tudi St. Radić in ameriški konzul ter 15 domačih zastopnikov znanosti, umetnosti in mirovnega gibanja. Iz Zagreba vodi prof. Shotwella pot najpreje na Reko.

— Na zagrebški ljudski univerzi je bilo prvo letošnje predavanje v ponedeljek. Predaval je dr. M. Čačković o temi: »Bolečina kot znak bolezni«.

— Likvidacija agrarnih odnosov v Bosni. Finančno ministrstvo je odobrilo večji kredit za likvidacijo agrarnih odnosov v Bosni in Hercegovini.

— Statistika inozemcev. V ministrstvu za socialno politiko izdelujejo statistiko inozemcev v naši državi.

— Kongres mlinarjev. Danes se prične v Beogradu kongres mlinarjev iz vse države. Kongres je sklicala centralna uprava mlinarskega združenja. Ena najvažnejših točk dnevnega reda je vprašanje nove železniške tarife.

— Kongres ženskega saveza v Skoplju. Kako smo že poročali, se vrši te dni v Skoplju kongres Ženskega Saveza. Kongresa se udeležuje 300 delegatov.

— Brezposelnost v mizarski stroki v Sarajevu. Kako poročajo iz Sarajeva, vlada med tamkajšnjimi mizarskimi pomočniki velika brezposelnost. Od 120 članov sarajevske strokovne zveze jih je samo 30 zaposlenih. Sarajevska tovarna pošta je v zadnjem času delo sploh ustavila.

— Pol Vordovec aretirane, ker je ustavil en občan s prsmi avtomobil. V Vordovec, pred gostilno pri »7. kilometru« je ustavil te

dni bivši kavarnar Dragoljub Mitrović radi nekega nesporazumljenja avtomobil, v katerem je sedela soproga ministra Bože Maksimovića. Ustavil ga je pa s tem, da se je povil sredi ceste ter razprostil roke. Ko se je stvar pojasnila, se je avtomobil odpeljal naprej. Kmalu nato se je pripeljalo par drugih avtomobilov z »dežurnimi«, detektivni in žandarji iz Beograda, in pričel se je lov za krivci. Aretirane so bile štiri osebe, in še pozno v noč so patrolirali žandarji z nasajenimi bajoneti ter iskali petega. O tem dogodku noče dati policija nobenih pojasnil, osobito pa noče povedati, zakaj so bili ljudje pravzaprav aretirani. Naravno je, da je prebivalstvo radi tega zelo irritirano.

— Prebivalstvo Maribora. Koncem leta 1924 je imel Maribor vseh vojaštvo 30.915 prebivalcev. Med temi je bilo 663 Avstrijcev, 29 Nemcev, 419 Čehoslovakov, 224 Italijanov (skoro izključno slovenske narodnosti), 72 Rusov, 41 Madžarov, 7 Francozov, 12 Poljakov, 6 Svcirajev, 6 Angležev, 6 Amerikancev in 2 Grka. Tujski promet je znašal leta 1924 20.599 oblastveno prijavljenih oseb.

— Veletržec z žitom izginil. Veletržec z žitom Zoltan Desser v Kikindi, ki je zašpekuliral v zadnjem času velike svote, je nenadoma izginil. Zapustil je nad poldrugi milijon dinarjev pasiv. Njegovo trgovino so zaprli, mobilijar za zarabili.

— Generalni konzulat poljske republike v Zagrebu pozivlja vse poljske državljane, ki dovrše tekom leta 1925 20. leto, kakor tudi one, ki so dovršili 21. do 23. leto starosti ne da bi bili dosedaj na naboru, da se, ne oziraje se na to, če dobe poseben poziv ali ne, prijavijo najpozneje do 1. novembra t. l. med uradnimi urami, od 9. do 12., pri tem konzulatu osebno ali pismeno v svrhu registriranja. Vsak državljan, ki se temu pozivu ne odzove, je po čl. 87. zakona o splošni vojaški službi osebno odgovoren za neizpolnitev vojaške službe.

— Zahvala Jugoslovenske Matice. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani se najiskrenejše zahvaljuje vsem korporacijam in posameznikom, ki so n akaterikoli način pripomogli k tako mogočnemu uspehu »Koroškega dne«. Ta složna manifestacija vsega narodnočutečega prebivalstva bodi kazipot našemu daljnemu delu za neodrešene brate.

— Odlikovanje domačega podjetja. Tvrška Remec—Co, tovarna upognjenegega pohištva in lesna industrija Duplica pri Kamniku je razstavila na drugi mednarodni razstavi za stanovanj, higijeno, glasbo in šport ter splošne iznajdbe, ki se je vršila letos septembra meseca pod pokroviteljstvom belgijskega kralja in kraljice v Bruxelles svoje izdelke oklenjenega lesa s pristnimi furnirji, ki jih je kot prva uvedla v fabrikaciji pohištva v naši državi in upognjeno pohištvo. Jury razstave je priznala odliko Grand Prix z zlato medaljo za njene izdelke, kar je vseskozi čast domačemu podjetju.

— Radi hrvatske police. Zavarovalna družba »La Fondiaria« v Firenci izstavlja svojim zavarovaneem hrvatske narodnosti v Istri hrvatske police, kar je pravzaprav popolnoma naravno. Ko so izsledili te dni neko tako listino v Kopru fašisti, jih je to silno razljutilo. Pozvali so v svojem tržaškem trobilu svoje pristaje, da uničijo nemudoma vsako dvojzlično zavarovalno tablico, ki jim pride pred oči. Kako se bo zločinska zavarovalna družba branila, bomo šele videli.

— Vseruski cerkveni kongres. Začetkom tega meseca je zboroval v Moskvi vseruski cerkveni konvent pravoslavne cerkve. Kongresa, ki je trajal teden dni, se je udeležilo 380 delegatov. Na kongresu so zmagali elementi, ki se protijo monarhističnim tendencam tihonovcev, ki so torej lojalni državljeni sovjetske Rusije. Sinodalna skupina zastopnikov ortodoksnih cerkev, lakozvani »priatelji obnov« štejejo do 200 škofov in 17.000 duhovnikov. Na čelu te skupine je metropolit Aleksander Vedeniski. Stranka ima več teoloških učilišč, ki se vzdržujejo s prostovoljnimi prispevki. V splošnem se je položaj ruskega duhovništva v zadnjem času izboljšal, ne oziraje se na to, da so se oprijeli številni duhovniki, primorani vsled težkih razmer v polpreteklosti, drugih poklicev, kakor uradniškega, zdravniškega itd.

— Sovjeti postajajo pobožni. Kako poročajo iz Moskve, je uvedel tamkajšnji cerkveni koncil na željo sovjetskih oblasti za sovjetsko vlado isto molitve, ki se je opravljala svoječasno v cerkvah za člane carske rodbine.

— Alkoholne orgije v Moskvi. Kako smo že poročali, je dovoljena v Moskvi zopet prodaja žganja. Prvi dan, ko je stopila naredba v veljavo, so se vršile v Moskvi prave orgije pijanosti. Kako poročajo iz Moskve, je bilo prepeljanih ta dan 4500 oseb radi zastrupljanja s alkoholom v bolnice.

— Porast barvastih plemen. Angleški pisatelj Leo Chr. Money je opozoril v neki študiji o bodočnosti bele rase na neposredne posledice pospeševanja ljudske higijene v deželah barvastih plemen. Ugotovil je na podlagi zanesljive statistike, da je znašalo število celokupnega človeštva leta 1921 1850 milijonov. Napredek znanosti in neprestano pobijanje bolezni, ki se je pričelo tudi v deželah, kjer stanujejo barvasti ljudje, vodita do porasta barvastih plemen, s katerim po-

rast belega plemena kmalu ne bo mogel več tekmovali, posebno v ožigled dejstvu, da znaša celokupno število belih ljudi samo eno četrtno vsega prebivalstva na zemlji. Tako na pr. naraste število prebivalstva na Japonskem (okrog 70 milijonov prebivalcev) letno za 700.000 duš, dočim naraste prebivalstvo Velike Britanije (okrog 50 milijonov prebivalcev) letno samo za 250.000 duš. Na podlagi teh rezultatov prihaja Money do zaključka, da je realiziranje ideje Zveze narodov in brezpogojna opustitev medsebojnih vojev za belo raso neodoljiva zahteva samoohranitve.

— Velika nesreča na Donavi. Pred par dnevi se je pripetila na Donavi pri Dalju nesreča, pri kateri je poginilo 5 oseb. Višji državni gozdni čuvaj Sava Milić iz Bogojeva se je hotel prepeljati zvečer preko Donave, da bi bil obiskal nekega svojega prijatelja. Z njim sta bila njegova žena in njegov otrok. Ker je bilo že precej pozno, je naprosil še svojega prijatelja, brivca Iva Cindrića, da ga je spremlj. Obljubil mu je zato liter vina. Ko so bili sredi Donave, je nastal močan vihar, čoln se je prevrnil in vseh pet oseb je utonilo.

— Senzacionalen preokret v procesu zoper morilec oficirjev. V procesu zoper znanega morilec oficirjev, Arnava Hassana Miltarja se pripravljala, kakor se zdi, senzacionalen preokret. Hassan trdi neprenehoma, da je bil pijan in se ničesar ne spominja. Razven tega je nastalo med obravnavo vprašanje, če je bil Arnavt ob kritičnem času sploh na straži. On namreč trdi, da je nastopil službo ob 6. zvečer. Če je to res, je bil ob 8. zjutraj že zamenjan, dočim je bil zločin izvršen šele ob 9., torej bi bil v tem slučaju morilec nekdo drugi. Hassanove izpovedbe pri obravnavi so z njegovimi izpovedbami pred preiskovalnim sodiščem v protislovju. Hassan razlaga to s tem, da takratni tolnaš ni znal dobro arnavtski, vsled česar je zapisnik mestoma popolnoma napačen.

— Proces zoper morilec multija Hadžija Rustema Sporto v Prizrenu in njegove tovariše še vedno ni končan. Vsi obtoženci taje in preklečujejo svoje izpovedbe pred preiskovalnim sodnikom. 80 letni Arnavt Hadži Jaja Bajram, ki je obdolžen, da je posredoval med multijem in kačakom Salijem Sabanom, ki je, kakor znano, umoril po multijevem naročilu inženjerja Barlota in Dragovica, je položil v podkrepilo svojega zagovora celo roko na koran. Noče poznati niti poglavarja kačakov, kateremu je nesel ravno on nagrado 15.000 Din za izvršeni umor, niti ne prizna, da je imel z multijem sploh kake stike. Eden od 17 soobtožencev multija je izpovedal, da je čul kmalu po umoru, da je avtor zločina multij, on sam pa na stvari seveda ni prav nič udeležen. Neki drugi obtoženec je izjavil, da so vsi ostali z multijem vred z umorom v zvezi, samo on sam nima s stvarjo ničesar opraviti. Multiji, ki se prve dni ni hotel zagovarjati, se je razvezal sedaj jezik. Divje je gledal 70 letni stari pri zadnji obravnavi. Oziral se je po publiku ter iskal z očmi onih, ki so ga osumili. Ker so se mu šibila kolena, so mu dali na razpolago stol, kljub temu odgovarja stoji. Svoj zagovor je začel z ostro pritožbo zoper policijo, o kateri trdi, da je izsilila vsa priznanja z batinami. Pravi, da ni z umorom v nikakvi zvezi. Kljub vsem dokazom torej vsi obtoženci taje. Za proces vlada veliko zanimanje. Naval občinstva je ogromen.

— Težka artiljerija v boju za mezde. Iz Tsingtaua poročajo: Te dni je vladala tu velika panika. Posadki dveh bojnih ladij sta namreč grozili, da bosta začeli obstreljevati mesto s težkimi topovi, če se ne ugodij njihovim željam glede mezd. Vojaške oblasti so pozvale ladij, da se predasta. Pogajanja še niso zaključena.

— Pevska vadnica Franc Marolt. Opozorjamo pevske zore, pevovodje, glasbene učitelje in vse glasbene kroge, da se prodaja ta strokovnjsko aprobirana in priporočena ter vsem pevskim zborom neobhodno potrebna pevska vadbanka v založbi pevskega zbora Glasbene Matice za člane pevskih društev po 35 Din (s poštnino 38 Din), ako jo naroče posamezni pevski zbori za več članov skupno. V podrobnih prodaji se dobi knjiga za ceno 50 Din v Matični knjigarni v Ljubljani, Kongresni trg. Knjigo toplo priporočamo, ter opozarjamo interese, da je naklada vadbice majhna.

Ljubljana.

— Konzulat Češkoslovske republike v Ljubljani je čast naznaniti sl. uredništvu, da bode Češka dopolnilna šola v Ljubljani proslavila dne 25. oktobra t. l. šolski praznik »Narodnega osvobodjenja« v prostorih St. Jakob-skega odra. Pri tej priliki bode prirejena gledališka predstava »Pro tatička Masaryka«. Protektorat te proslave je sprejel tuk. konzulat in združenje »Češkoslovska obe« v Ljubljani. Vstopnine ne bode. — Sprejemali se bodo samo prostovoljni prispevki.

— Za ljubljanske »vagonarje« je kupilo prometno ministrstvo barake. S tem bo njihovi stanovanjski bedi vsaj do gotove mere pomagano. Prometni minister je dal barake na razpolago železniški direkciji v Ljubljani, ki bo nakazala ljudem, ki stanujejo do slej v vagonih na ljubljanskem polju, stanovanja.

— Otvoritevna predstava sokolskega odra na Viču. V nedeljo 18. t. m. je Sokol na Viču otvoril z »Rokovnjači« svojo letošnjo dramsko sezono. Igra kot otvoritvena igra ni povsem zadovoljila. Igralo se je slabo, največkrat celo začetniško. Kar je pa bilo zelo mučno, so bile dolge pavze, tako dolge, da se je igra zavlekla do četrta na 1. uro zjutraj. Igralci se bodo morali že potruditi, da pokažejo prihodnjici, da ne bodo šli po poti otvoritvene predstave. Ob tej priliki ne smem zamolčati tega, da ni priporočljivo puščati šolskih otrok k igram, ki trajajo takó pozno v noč in kjer so poboji in ropanja na dnevnem redu. Tudi ni za šolsko dečo predstava, v kateri igra glavno besedo pijanec, kot je bil Blaž Mozol na Viču. Šolska oblast naj sama napravi red. Otroke k večernim predstavam ni puščati.

Znani in priljubljeni nemški igralci!
LYA DE PUTTI, HANS A. V. SCHLETOW in ERICH KAISER-TITZ igrajo glavne vloge v prekrasni igri ljubezni, ponosa, jeze in ljubosumnosti:

MALVA

Film je posnet deloma v bosanskih planinah ter v Jugoslaviji dosedaj predvajan samo v Zagrebu. Krasni naravni posnetki, napeto zanimiva vsebina. Po splošnem priznanju večerajšnjih obiskovalcev je to eden najboljših filmov priljubljenega Lye de Putti. — Predstave se vrše kot običajno: ob 4., pol 6., pol 8., 9. Prvo vrsteno umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Elitni KINO MATICA (tel. 124)

Sokolstvo.

Vseslovanski sokolski slet v Pragi. Kakor smo že poročali, se vrši prihodnje leto po preteku 4 let v Pragi II. vseslovanski sokolski slet. Kongres bo trajal ves mesec junij in prvi teden julija. Program obsega sledeče točke: Tekme in javna telovadba češkoslovanske srednješolske mladine; javna telovadba naraščajočih sokolskih društev; javna telovadba naraščajočih vseh češkoslovanskih sokolskih društev; lahkoatletske tekme moštva vseh sokolskih društev nižjega oddelka; lahkoatletske tekme višjega oddelka (oboje na orodju) in končno tekma za slovansko prvenstvo. 4. in 5. in 6. julija se vrši kongres v obliki pomena besede. V teh dneh, kakor tudi že par dni pred tem, se priredi dnevno kot zaključek, analogno kakor na prvem vseslovanskem sletu, velika slavnostna scena. Proste vaje bodo prekašale glede števila telovadcev vse dosedanje prireditve. Dočim je telovadilo na prvem vseslovanskem sletu na Letni 11.000 sokolov obenem, jih nastopi to pot na Petřinski planoti 14.600. Tudi proste vaje same na sebi bodo prirejane na nov način. Sokoli bodo prikoračali v strunjenih vrstah samo od ene strani ter se bodo razdelili na manjše kolone šele na telovadišču. Zato so določeni za začetno formacijo osemdeseterostopi (80 mož v eni vrsti). Mnogoštevilna telovadba se bo razlikovala od dosedanjih predvsem glede razporedbe moštva, ki se bo razgrinjala, dočim je bilo pokrito telovadišče pri vseh dosedanjih prireditvah ves čas enakomerno s telovadci. V nasprotju z dosedanjimi prireditvami se bodo menjavale strnjene formacije z odprtimi, kar bo nudilo nove, zanimive prizore. Novost bo tudi nastop starejših (t. j. nad 40 let starih) sokolov pri prostih vajah. Ti bodo proizvajali vaje s kratkimi palicami. Obleženi bodo v kroj, obstoječ iz črnih hlač, bele srajce z ovratnikom in dolge črne kravate. Tema in detajli preje omenjene kongresne slavnostne scene še niso določeni. Za predlog in načrt je razpisana nagrada. Če ne bo stavljen tozadevno

noben sprejemljiv predlog, bo koncipirala in izdelala načrt sokolske scenične sekcije. Kakor pri vsakem sletu, se priredi tudi topot slavnostna povorka vseh sokolov-udeležencev. Da omogoči članom vseh sokolskih organizacij cenjen nakup kroja in vseh drugih potrebščin za udeležitev, bo organizirala sokolska zveza posebno nakupovalnico. Po katerih cestah se bo vršil obhod, še ni določeno, konča se na vsak način na Staromestskim namestju. Sokolice nastopijo v novem kroju. Pri zadnjem sletu se je udeležilo obhoda 23.000 sokolov, topot računajo najmanj na še enkrat toliko udeležencev. Razven glavnega obhoda se vrši meseca junija slavnosten obhod sokolskega naraščajoč. Zleta se bodo udeležili gosti iz vsega sveta. Med drugim bodo zastopane tudi telovadne organizacije naše in angleške vojske.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 20. oktobra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 79, bl. 80; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 360; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 23; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 23; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 201, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 230; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 105; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 120, bl. 125; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 342; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb bl. 40; »Stavna družba« d. d., Ljubljana den. 120, bl. 130; »Seširc«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 140.

Blago: Hrastovi drogi 6 m, premer od 21 do 25 cm, fco nakl. post. bl. 400; jelovi hlodi 1., II., od 25 cm napr., 5, 6 in 8 m, fco na-

membna postaja Gorenjsko bl. 300; meces-novi remeljni 50/50, 50/80, 80/80 mm, 4 m, fco nakl. post. bl. 600; trami monte, po noli, fco meja 2 vag., den. 320, bl. 320; pšenica domača, fco Ljubljana den. 260; koruza nova, 100% kase pri sklepu, okt., nov., dec., fco slav. post. bl. 122.50; koruza nova v storžih, fco slav. post. bl. 75; oves sremški, fco nakl. post. bl. 170; fižol ružavi, sremški, fco nakl. post. bl. 200; fižol mešani, sremški, fco nakl. post. bl. 170; fižol ribničan, fco Ljubljana den. 300; fižol mandolon, fco Ljubljana den. 285; fižol prepeličar, fco Ljubljana den. 310; Krompir beli, gladki, fco štaj. post. bl. 75; proso medjimursko, par. Ljubljana bl. 275; jabolka namizna, sortirana, fco štaj. postaja bl. 350.

BORZE.

— Zagreb, 20. okt. Newyork kabel 56.2—56.8, ček 56.056—56.656, London ček 272.25—274.25, Pariz 249—253, Praga 166.4—168.4, Curih 1083.8—1091.8, ček 1083.5—1091.5, Bruselj 258.4—262.4, Dunaj 791—801, Berlin 1339.5—1349.5.

— Curih, 20. okt. Beograd 9.20, Newyork 519.30, London 25.13, Pariz 23, Praga 15.40, Milan 20.75, Varšava 85, Bukarešta 2.475, Sofija 3.79, Dunaj 73.15, Berlin 123.60, Budimpešta 0.007270.

To in ono.

LEPTIS MAGNA IN SABRATHA.

V Tripolitani so razkrili po skoro dveh tisočletjih dve pod pustinskimi peskom zakopani krasni rimski mesti.

Leptis magna je bilo cesarsko mesto, najljubše bivališče avanturističnega in fanastičnega vojaškega cesarja Septimija Severa. Nič kar je bilo doslej najdenega, se ne da meriti glede važnosti s temi najmodernejšimi izkopinami.

V rimskih časih je stala tam trias mest, odtod ime Tripolis. Ta mesta so bila: Sa-

bratha, Oea in Leptis magna. Samo glede slednje so ohranjene bogatejša tradicije. — Ze leta 1910 je poslala italijanska vlada prvo znanstveno komisijo raziskovat severno Afriko glede starin. Na intenzivnejše delo je bilo mogoče misliti šele 1911, ko je prišel Tripolis pod Italijo. Toda prišla je svetovna vojna in tako se je zgodilo, da se je pričela leta 1921 nova doba izkopavanja. Osem do deset metrov peska je ležalo na razvalinah. Delalo se je zopet v presledkih, danes se bližajo dela koncu.

Pričakovalo se je mnogo, kajti znano je bilo, da si je sezidal tu drzen in fantastičen duh Septimija Severa krasen refugium za konec — svojega nemirnega življenja, častihlepna cesarjeva soproga Julija Domna, najbolj orientalska od vseh rimskih cesaric pa dvor, ki naj bi bil duševna domovina filozofov, učenjakov, umetnikov in pesnikov. Septimiju Severu, ki se je igral kot deček v Lepti magni, se takrat pač ni sanjalo, da postane rimski imperator, pravtako ne Juliji Domni, Baalovi svečenici, kljub njenemu literarno-spekulativnemu duhu. Toda prišla je tako. Septimius Severus je bil v eni izmed najbolj razburkanih epoh krmar velikanske rimske državne ladije. Velicina njegovih del odseva iz stavb, ki jih je postavil v Rimu, drugje in tu.

Pa kaj je ostalo v Tripolitani? Ko je padel limes, so prišli nomadi ter ropali in plenili. Voda, pesek in potres so storili svoje. Kljub temu pa je to, kar je ohranjeno, neprecenljive vrednosti. Ni še vse razkrito, toda vendar se vidijo velikanski z reliefi okrašeni slavoloki, velikanske terme, cirkus, sveetišča, pristaniške zgradbe in največje delo: cesarska palača, vse monumentalno. Zidovje cesarske palače je še danes visoko do 30 metrov. Krasna arhitektura, velikanski mramorni stebri, vse predočuje nekdanjo majesteto teh zgradb. Našli so tudi vse polno krasnih kipov, vaz, bronz itd.

V primeri z Leptis Magno izgine važnost Sabrathae.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Prvi Zamorec, ki ima za sabo veliko razdaljo, izpremeni zdaj svojo prvotno smer in teče nasproti bližajočemu se avtomobilu, a prav tedaj, ko dospe do ceste, seveda le slabo naznačene črte na stepi se zgrudi vsled onemoglosti ali pa se je spodtaknil.

Hitro ga dohite Zamorci, vržejo se nanj, ga tolčejo — tedaj pa je že Maksimus na mestu.

»Masa, masa, mene rešiti, mene rešiti, Ubošinto nič suženj biti!« stoka oni na tleh; govori v slabi angleščini, najprej je vpil nekaj v tujem jeziku.

Kaj se godi, je takoj vsem jasno. Ubegel suženj, ki ga preganjajo. Oni, ki so ga dohiteli, stoje boječe, silno hropejo in se pote, bolj oddaljeni pa se niti ne približajo; obrnejo se ter opazujejo vse nadaljno izza grmovja, iz katerega po prišli. Pravtako izginejo tudi jezdec.

Prihod avtomobila je vse izpremenil. Da je prepovedan lov s sužnji in trgovina s sužnji in da kaznujejo civilizirane oblasti prestopke tega zakona s smrtjo, to ve sedaj že vsak Zamorec tudi v sredini Afrike, če je sploh že kaj slišal o Evropi in Ameriki.

Trgovina s sužnji s tem seveda še dolgo ni odpravljena.

Zoper avtomobil niso mogli ničesar storiti, treba mu ni niti pokazati orožja in oklopne ploskve. Zamorci so vsi zmedeni, nekaj se zgovarjajo, potem pa hitro odidejo, da jim ne bo treba zadeve pojasnjevati.

Le preganjanec, ki se imenuje Ubošinto, ostane in je skoro v avtomobilu. Pripoveduje v svoji slabi an-

(112) gleščini, z Georgom bi bil govoril lahko tudi arabsko.

Ze drugič je v transportu s sužnji. Doma je na zahodni obali jezera Albert-Njansa. Do pred desetimi leti je živel kot pošten sin narave, božanstveno lenobo je le redkokdaj prekinil kak lov, sadenje zelenjave in ribji lov. Arabci so napravili lov na sužnje, tudi Ubošinto jim je padel v roke, privedli so ga do obale in prodali nekemu Arabcu.

Potem ga je kupil nek Anglež; v njegovi hiši je bil več let kot sluga v pristaniškem mestecu na vzhodni obali.

»O, zelo, zelo dober gospod, masa Lewis.«

Toda mučilo ga je domotožje. In nekega dne je zapustil vilice, milo in vse druge kulturne pridobitve, da bo lahko zopet lenaril na bregovih velikega jezera.

In tako je zopet živel idilično pri svojih bratih, sicer brez mila, a kot svoboden mož, ki zaničuje vsako delo.

Pred četrletom so prišli zopet lovci. In Ubošinto je moral drugič kot suženj na pot. Včeraj zvečer je ubežal, preje pa so ga dohiteli preganjanci.

Mož zna pripovedovati. Zlasti svoje domotožje opisuje jako zanimivo. Pomaga mu tudi slaba, jecljajoča angleščina. Slišati je vse tako otroško. Leonor potочи naskrivaj solzo ginjenja. Georg pa napravi popolnoma drug obraz, a ne reče ničesar ter pusti, da jeclja Zamorec do konca.

»Jeli bila to popolna karavana s sužnji?«

»Da, približno dvesto mož in žen in otrok, a že daleč, daleč proč.«

Vsa vznemirjena se obrne Leonor h Georgu.

»Mr. Hartung, ali bi?«

Toda Georg zmaje mračno z glavo. In ji nato tudi odgovori. Kaj pa naj počno z osvobojenimi sužnji?

Vseh dvesto vendar ne morejo voziti v avtomobilu in jih odvesti v njihovo domovino. Sicer bi pa kmalu prišli v roke drugim trgovcem s sužnji.

Ne, ne — — — pač, če nanese priložnost, osvoboditi sužnja, a drugače... Georg ima sploh posebno mnenje o suženjstvu. On drži s tistimi, ki menijo, da ni blagoslov, da je odpravljeno suženjstvo in najslabše glave to niso, tudi ni treba, da so trdosrčni. Z odpravo suženjstva se je človeška mizerija le še povečala.

Toda to je kočljiva tema, ki je tu raje ne bomo razpravljali. Le to naj povemo, tudi z najlepšimi besedami ne pridemo preko, da v najbolj naprednih kulturnih državah ravnaajo s konji in s psimi, ker so ti direkten kapital, bolj pazljivo in — skoro bi rekli bolj človeško — bolj častno, kakor z ljudmi. Kdor tega ne vidi, je slep, ali pa noče videti, in to je greh zoper svetega duha, o katerem je rečeno, da je edini greh, ki ga ni moč odpustiti.

Ubošintu se tudi ni prav nič mudilo, da bi rešil svoje sotrpine. Tudi ni hotel nikakor priznati, da med transportom s sužnji grdo ravnaajo. In potem vendar pridejo v lepo sužnjost kjer se lahko vsak dan najedo do sitega. Njega muči le domotožje, strašno domotožje!

Torej opusti Leonor svoj namen, da bi sledila karavani. Dobila je majhen pouk, čeprav se niti ni dobro zavedala. Ubošinta pa vzamejo s seboj, da ga popeljejo v njegovo domovino. Pot drži tako po zahodnem bregu mimo jezera Albert-Njansa, v dveh dneh bodo tam.

Dneva minita, ne da bi se zgodilo kaj posebnega. Avtomobil vozi prehitro, in občutek kmalu otopi. Da bi o tem govorili, bi moralo že priti do kakega večjega efekta.

(Dalje prih.)

Trgovci! Obrtniki!

Pri tvrdki

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu rešernovega spomenika, ob vodi
dobite vse potrebščine za šivilje, krojače,
čevljarje in sedlarje
na veliko in malo
po najnižji dnevni ceni.

Kje se kupi?

le pri tvrdki

JOSIP PETELINC
Ljubljana

BLIZU REŠERNOVEGA SPOMENIKA OB VODI
najbolji šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno
rabo, svetovno znanih znamk
»GRITZ-ER« — »ADLER« — »PHONIX«
Isto tam posamezne dele za stroje in nožesa,
igle, olje, jermena, pnevmatika. Poek o vazo-
nju na stroj brezplačen! Večletna garancija!
Na veliko! Na malo!

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča
opekarna

„EMONA“ D. D.
v Ljubljani — Tovarna na
Vlču (Brdo) — Pisarna v
Pražakovi ulici 3, prtljaje.

Premog
-Čebin-
Wolffova 1. let 56

Stanovanje

obstoječe in kuhinje in ene sobe
še proti nagradi zakonski par. —
Ponudbe na upravo lista pod: »Sta-
novanje«.

Gospod

išče preprosto sobico za takoj. Po-
nudbe na upravo lista pod: »Soba«.

Oglašajte v
„Narod. Dnevniku“!

Cvetličarna „NIZZA“ (Fani Hvala)
Ljubljana, Prešernova ulica 30

se priporoča cenj. občinstvu za nakup svežih cvetlic,
šopkov, vencev kakor tudi umetnih vencev
in šopkov, vse po konkurenčnih cenah.

Postrežba točna!

Izbira lepa in velika!

„GROM“

GARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.
Razlov brzojavkam: Telefon Interurban
štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje
in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E.
za ekspresne pošiljke.

Vrtnarske zadeve
posreduje
društvo „Vrtnarska šola“ v Kranju.

MALI OGLASI

Glas oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda
50 par.

Gospod

v starosti 30 let se želi seznaniti z
gospodično iz boljše rodbine. Zeti-
tev ni izključena. Le resno ponudbe
prosi na upravo lista pod »Značaj«.

Absolventinja

trgovske šole želi vstopiti kot prak-
tikantinja in kakemu večjemu ljub-
ljanskemu podjetju. Ponudbe prosi
na upravo lista pod: »Marljiva«.

Katera dama

je pripravljena posoditi uradniku-
kademu 1000 Din. — Dopisi na
upravo pod »Posojilo«.

Proda se

ceno 350 hl jabolčnika lanskega pri-
delka. — Ponudbe na upravo lista
pod »Jabolčnik«.